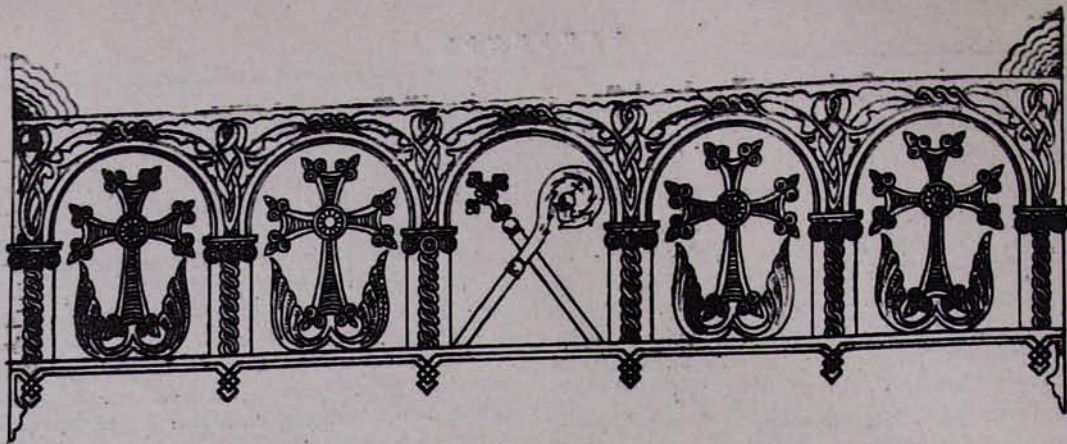

ՀԱՆՐԵՍ ՀՈԳԵՎՈՐ ԾԵՄԱՐԱՆՈՒՄ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻՎ

Հոկտեմբերի 6-ին, երեքշաբթի օր, հետմիջօրեի ժամը 2-ին, Հոգևոր Ծեմարանում տեղի ունեցավ գրական-գեղարվեստական ցերեկույթ Վեհափառ Հայրապետի Գահակալության շորրորդ տարեդարձի առիթով:

Հանդիսությանը նախագահում էր Վեհափառ Հայրապետը: Հանդեսին ներկա էին արտասահմանից ժամանած բոլոր ուխտավորները և հյուրերը:

Հանդիսության ներկա էին նաև Մայր Աթոռի միաբանները, Հոգևոր Ծեմարանի դասախոսական կազմը, վանքի պաշտոնեությունը և այլ հյուրեր:

Հանդեսը բացվում է Հայկական ՍՍՌ Պետական հիմնի նվագով և Ծեմարանի երգչախմբի կողմից երգված «Որք զարդարեցին» շարականով, որոնք ունկնդրվում են հոտընկայա: Ապա վերադառնալ սրբազանը հուզիչ խոսքերով բացում է հանդեսը: Գլխաբանի ուսանող բարեշնորհ խորեն սարկավազը կարդում է Վեհափառ Հայրապետին ուղղված մի ուղերձ, գրված սրտաբուխ, ջերմ երախտագիտությանը:

«Վեհափառ Տե՛ր

Այսօր, Ձերդ Սրբության Գահակալության շորրորդ տարեդարձի ուրախ առիթով, Հոգևոր Ծեմարանի սարկավազներին զգացմունքները, խոհերն ու հույզերը նորից ուղղվում են առ Ձեզ, ինչպես արևածաղիկը արևին, բարերարյալը իր բարերարին, որդին իր հորը:

Ձեր հայրապետական Անձի մեջ, մենք ամենից առաջ ողջունում ենք այս ընտանիքի հովանավորողին, գուրգուրողին ու սիրողին:

Ս. էջմիածնի Հոգևոր Ծեմարանը Ձեր սրտին ամենամոտ հաստատությունն է, ոչ միայն որպես Ամենայն Հայոց Հայրապետի, որի ուսերին է ծանրանում այս նվիրական այգեստանի գոյության ողջ ծանրությունը, այլ նաև որպես ուսուցչի և մանկավարժի, որը վարդապետն հույսեր է կապել այստեղ աշակերտող ու դաստիարակվող մատաղ սերնդի հետ, որպեսզի նրանք, Ձեր իսկ գեղեցիկ բառերով ասած՝ ոչ հեռու ապագային, «մարմնապես աճած, մեր նախնյաց սուրբ հավատքով տոգորված, ապագա մշակները դառնան Հայաստանյայց Առաքելական Ս. Եկեղեցվույն»:

Ձեր խորունկ սերը դեպի մեր Հայրենիքը, դեպի մեր մշակութային մեծ արժեքները, դեպի մեր Ս. Եկեղեցին ու ժողովուրդը, փառավորում է մեր սրտերը, և մեր սրտերի հետ՝ հայ ժողովրդի հոգին:

Վեհափառ և սիրելի Հայր:

Այսպիսի հանդիսավոր առիթներով, սովորություն է խոստումներ անել և նոր պարտականություններ ստանձնել: Մենք ևս այս առիթով փերանորոգում ենք մեր ծառայության և նվիրումի ուխտը՝ Մայր Աթոռին և Ձեզ, ապավինած աստվածային օգնականության և Ձեր օրհնության: Եվ ծունկի եկած բոլոր սարկավազներով, քրիստոսակերտ այս Տաճարի Իջման Ս. Սեղանի առջև կաղոթենք

ու կհայցենք միաբերդան տիեզերքի Արարչից, որ Նա ամուր և անսասան պահի հայ ժողովրդի միասնականության և հավիտենականության խորհրդանշել հանդիսացող լուսախորան Ս. Էջմիածինը իր ընդհանրական Քահանայապետական Աթոռով: Թող միշտ անշեշ ու պայծառ մնա լուսավորչի անմար կանթեղը Իշման Ս. Սեղանի կամարների տակ:

Երկա՛ր ու երկա՛ր կյանք, արևոտ ու երջանիկ օրեր Ձեզ, մեր սիրելի և առաքելաշնորհ Ս. Հայրապետ»:

Բ լսարանի ուսանող բարեշնորհ Պետրոս սարկավազը վճիռ ծայնով երգում է «Նաշն ի նախնումն» տաղը: Ա լսարանի ուսանող Կարպիս Սերայդարյանը արտասանում է Հ. Հովհաննիսյանի «Էջմիածին»-ը, իսկ երգչախումբը երգում է «Սարերը հովել ա»: Հանուն Հոգևոր Ճեմարանի ուսանողության, Ա լսարանից Ժիրայր Կոնստվյանը կարդում է իր հետևյալ գեղեցիկ ճառը.

«Վեհափառ Տե՛ր.

Պատմական է վայրկյանը, հիշատակելի ժամը, նվիրական՝ նպատակը, որի համար մենք այսօր հավաքվել ենք այստեղ:

Մենք՝ Ս. Էջմիածնի Հոգևոր Ճեմարանի ուսանողներս, հոգեկան անսահման ուրախությամբ ենք տոնում Ձերդ Վեհափառության գահակալության շորորդ տարեդարձը: Մրանից շուրս տարի առաջ, զրահապատված զորեղ և անդրդվելի հավատով, Դուք վերջնականապես եկաք և հաստատվեցիք Ս. Էջմիածին, հավատացյալ հայ ժողովրդի աչն լուսավոր օրրանը, որը մեր հոգեկան կյանքի վերակերտման ավազանն է եղել դարեր շարունակ և պիտի լինի ալնքան ժամանակ, որքան կապրի մեր ժողովուրդը՝ հավատարիմ իր պատմական և ազգային ավանդությանը:

Դուք անդրդվելի հավատով բարձրացաք Լուսավորչի Գահը՝ գործելու, սերմանելու Տիրոջ բարի սերմերը մեր ժողովրդի սրտի և հոգու մեջ, ու անխախտ պահելու կրոնական բոլոր կանոնները մեր Հայաստանյայց Առաքելական Ս. Եկեղեցու, որն իր հովանու ներքո պաշտպանած իր հոտը, մխիթարած է նրան իր անհուն վշտերի մեջ, միշտ և ամեն ժամ սատարած է նրա լուսավորությանը՝ լինելով բազմադղյուն կենտրոնը և անցամաքելի ներշնչարանը հայկական ոսկեդիպիկ դարավայր:

Ձերդ Վեհափառությանը վիճակվեց գործելու աշխարհի մի շրջանում, երբ դարավոր ամպերը անհետացան մեր երկնքից, արհավիրքների շղթան փշրվեց և այժմ երազված, սպասված ազատությունը սավառնում է հույորդների, մայրենի արտերի և սիրելի հոգերի վրա:

Դուք, որպես քաջ և հայրենասեր Հովվապետ, առաջնորդում եք հայ հավատացյալ ժողովրդին և Հոգևոր Ճեմարանի ուսանողությանը դեպի երազված կայքը, և մշտապես թմբիրով ընդարմացած իմացականությունը տանում եք դեպի լուսի փրկարար հանգրվանները:

Վեհափառ Տե՛ր, Ձեր գահակալության տունը միաժամանակ տոնն է բոլորիս սիրելի Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի: Ձեք վարանում բարձրաձայն հայտարարելու, որ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինն այսօր ավելի քան երբեք զորացած է զգում իրեն՝ շնորհիվ Ձերդ Վեհափառության ազգանվեր ջանքերի և շթուլացող հոգածության:

Վեհափառ Տե՛ր, թույլ տվեք մեզ, այս երջանիկ առիթով, Ձերդ Վեհափառության հայտնելու մեր որդիական շնորհակալության ամենաջերմ զգացմունքները՝ հայրական աչն խնամքի և հոգատարության համար, որ Դուք մշտապես ցույց եք տալիս մեր նկատմամբ:

Հանդիսավոր այս պահին, մենք՝ Հոգևոր Ճեմարանի բոլոր ուսանողներս, միահամուռ կերպով նորոգում ենք մեր ուխտը՝ ազնվորեն ծառայելու հայ ժողովրդին և Հայ Եկեղեցուն»:

Հոգևոր Ճեմարանի դասախոս պր. Գրիգոր Գյուլյանը օրվա հանդեսի գլխավոր բանախոսն է: Նա իր գեղեցիկ ճառի մեջ ասում է.

«Վեհափառ Տե՛ր.

Այսօր այս սուրբ հաստատության նվիրական հարկի տակ մենք հավաքվել ենք նշելու համար Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի՝ Նորին Ս. Օծություն Տ. Տ. Վազգեն Ա-ի գահակալության շորորդ տարեդարձը:

Ես այսօր երջանիկ եմ, որ ի դիմաց Հոգևոր Ճեմարանի դասախոսական կազմի լիազորված եմ ողջունելու և շնորհավորելու Նորին Սրբությանը իր գահակալության շորորդ տարեդարձի ուրախ առիթով: Ես ի բույր սրտեմ, իմ հայկական արյան ամբողջ թրթռացմամբ Նորին Սրբության բարեմադթում եմ երկար, երջանիկ կյանք, կամք ու կորով՝ իր այնքան փառքով սկսած գործը հաջողությամբ առաջ տանելու և նորանոր մեծագործություններով փառավորելու այս Աթոռը:

Ամենայն Հայոց Հայրապետի գահակալության ամենամյա հանդիսությունները երջանիկ առիթ են հանդիսանում մեզ՝ մեր երեւակայության մեջ նորից վերականգնելու այն բերկրալի մթնոլորտը, երբ մեր ժողովրդի ծով ցնծության մեջ անբաժանելի հայության միասնական կամքի արտահայտմամբ, հանձին Նորին Սրբության, մեր Լուսավորիչ Հոր մեծ և անխորտակ Տոնը՝ Ս. Էջմիածինը, նո-

րից փենսյացալ և ունեցալ իր արժանընտիր Գահակալը:

Այսօր այդ պատմական օրվանից անցել է շորս տարի: Չորս տարին մի ակնթարթ է միայն պատմության մեջ: Բայց այդքան ժամանակամիջոցն անգամ բավական եղալ հաստատելու, որ հայութիւնը չէր սխալվել իր ընտրության մեջ: Նորին Սրբութիւնը մեր բոլոր հայրապետներից եղալ այն առաջինը, որ ոգեշնչված իր ազատ Հայրենիքի երջանիկ իրականութեամբ, վեհափառորեն հովվապետական այցի գնաց դեպի իր աշխարհասփյուռ, սիրեցյալ հոտը՝ իր հետ տանելով մեր երկաթագիր պատմության՝ դարերի խորքից բարձրացող հայրենական կանչը, հավերժանիստ Արարատի հավերժական ողջույնը և Ս. Էջմիածնի բազմադարյան օրհնութիւնը:

Արտասահմանի հայաշատ կենտրոններում մեր Վեհափառ Հայրապետի հետ քայլում էր նաև մեր պատմութիւնը՝ դարերի խորքից վեր խոյացող իր լուսավոր խորհրդով: Մենք այսօր նշում ենք մեր Վեհափառ Հայրապետի գահակալության տարեդարձը: Այս տարեդարձը նշում են նաև հայաշատ ալն խոշոր կենտրոններում, որտեղ կա եկեղեցի և ազգային բնակավայր: Ս. Էջմիածինն ու նրա Գահակալը անխղճիտորեն կապված են միմյանց հետ, երկուսով կազմում են մի միասնական ամբողջութիւն: Խոսել մեկի մասին, նշանակում է խոսել նաև մյուսի մասին: Այսօր կարելի է արդյոք Ս. Էջմիածնի մեծութիւնը չափել երկրաշփոփական տվյալներով: Ոչ, նյութեղեն չէ Ս. Էջմիածինը, ոգեղեն է Ս. Էջմիածինը, Ս. Էջմիածինը վեր է ժամանակից և տարածութիւնից:

Շատ հողմեր են արշավել մեզ վրա. իր միասնության մեջ կոտորակված, պատմության քառուղիներում մոլորված հայ ժողովուրդը միշտ էլ իր հայացքը հառել է Ս. Էջմիածնին, ջերմացել է նրա լույսով, և գոտեպղծված հավատով՝ շարունակել է իր ճամբան Աստուծո գծած ուղիներով:

Մեծանուն հայրապետներ, Վուսափորչի առաքելաշափիղ հաջորդներ միշտ էլ աշխատել են Ս. Էջմիածնի պայծառափայլության համար, այն դարձրել են այն հոգևոր վառարանը, որտեղ միշտ բոցկլտացել է հայ ժողովրդի հույսի և հավատի, ազգային վերածնության և անմահության սրբազան կրակը:

Ձեռքից ձեռք փոխանցված ջահը այսօր գտնվում է մեր աստվածաբալ Հայրապետի ձեռքում, որը իմաստութեամբ, սրտի ջերմութեամբ, մտքի պայծառութեամբ, հոգու համբերատարութեամբ շարունակում է իր մեծ նախորդների սրբազան գործը:

Եվ երբ ալեփառ Մասիսը և քառագագաթ Արագածը դեմ դիմաց կանգնած՝ հայոց պայծառ երկնքի տակ իրենց լուսեղեն ցուլքն են ցողում այս հինավուրց հաստատության քառուղում, գիշերվա ուշ ժամին, ձնմում է Ամենայն Հայոց Հայրապետը այս Ս. Տաճարի պատերի շուրջը, և ունկնդիր հողի ձայնին, պատմության ձայնին, ժողովրդի ձայնին՝ երազում է Ամենայն Հայոց Հայրապետը, առանձնանում Վեհաբանում, աղոթում է Ամենայն Հայոց Հայրապետը, խորհում, մտածում, ծրագրում: Եվ գործում է Ամենայն Հայոց Հայրապետը: Եվ ահա, անկատելիորեն փոխվում, լուսավորվում է մթնոլորտը.

— վերականգնվում, պայծառանում է Ս. Էջմիածինը իր փառքի և շքեղության մեջ, լայն թափ է ստանում շինարարութիւնը, վերականգնվում են մեր վաճաքներն ու սրբավայրերը, վերականգնվում են կարգն ու կանոնը միաբանության մեջ, բոլոր թեմերի մեջ շենանում են եկեղեցիները, օժտվում թեմական խորհուրդներով, ամրապնդվում են կապերը արտասահմանյան հայ թեմերի հետ, գնալով ավելի մեծ թվով ուխտավորներ գալիս են Ս. Էջմիածին, հաղորդվում էջմիածնական խորհրդով:

Շրջապատված ու պաշտպանված համայն հայութեան սիրով ու օժանդակությամբ՝ Նորին Սրբութիւնը գործում է ավելի մեծ թափով, ավելի մեծ եռանդով: Հաճախ են հրնշում Նորին Սրբութեան ոգեշնչված քարոզները, որոնց մեջ կա իմաստութիւն, իր ժողովրդի և Եկեղեցու կյանքով ապրող սիրող սիրտ, հայրենասիրութեամբ, առավել ևս ներշնչում: Ես ավելի մեծ գին եմ տալիս ներշնչման, որովհետև ներշնչումը անսխալական է: Ներշնչումը Աստուծո վառած կրակն է մեր մեջ, որովհետև ներշնչումը նույնիսկ Աստուծո ներկայության վկայութիւնն է մեր հոգում: Հավատարիմ մեր Եկեղեցու դարավոր ավանդությանց՝ հաճախ առ Աստված է բարձրանում Նորին Սրբութեան հուժկու ձայնը՝ համուն աշխարհի խաղաղության:

Մենք այսօր հպարտ ենք, որ Նորին Սրբութեան կտրձքը զարդարում է նաև խաղաղության Համաշխարհային Խորհրդի շքանշանը:

Թո՛ղ Ամենակարող Տերն Աստված անսասան պահի Լուսավորչի մեծ Տունը, Թո՛ղ երկարի, բազմաբեղուն դարձնի նրա արժանւորի, իմաստուն, բարեհամբոյր Գահակալի՝ մեր սիրելի Հայրապետի կյանքը, ի փառս Հայաստանյայց մեր Ս. Եկեղեցու և հուրախութիւն մեր հնազարդան, բայց միշտ երիտասարդ, մեր բարի, շինարար և աստվածահաճո հայ ժողովրդի:

Ապա արժանապատիվ Տ. Կոմիտաս բահանա Շիրինյանը հուզումով երգում է «Լուսավորչի կանթեղը» (խոսք՝ Հովհաննես Թումանյանի, երաժշտություն՝ Շահան Պերպերյանի)։ Փարիզահայ բանաստեղծուհի Մարի Աթմաճյանի «Էջմիածնի մեղրամամը» գեղեցիկ բանաստեղծությունը հաջող կերպով արտասանում է Գ. լսարանի ուսանող բարեշնորհ Սարգիս սարկավազը։ Նույն լսարանի ուսանող ուրարակիր Խորեն Հակոբյանը նվագում է Բախի «Պրելյուդ»-ը։ Գ դասարանի ուսանող Հովհաննես Աշխարհը խոր ներշնչումով արտասանում է Հովհաննես Թումանյանի «Լուսավորչի կանթեղը»։ Երգչախումբը դաշն երգում է «Տէր կեցո»-ն, որից հետո խոսում է Վեհափառ Հայրապետը։

«Սիրելի՛ սրբազան եղբայրներ, հարգելի՛ ուխտավորներ և հյուրեր։

Կիտրեմք, թե ձեր բոլորիդ զգացումներու բարգմանը պիտի հանդիսանանք, եթե գոհունակություն հայտնենք մեր Հոգևոր ձեմարանի վերատեսուչ սրբազան հոր և այս հանդեսը կազմակերպող բոլոր անոնց, որոնք մասնակցեցան խոսքով, երգով կամ արտասանությամբ, որովհետև իրոք որ այս մեկ ժամվան ընթացքին սույն հանդեսը հաջողեցավ մեր սրտերը շարժել և բարձրացնել մեզ ու մոտեցրնել այն հոգևոր բարձունքին, որ Ս. Էջմիածինը կհանդիսանա մեզ բոլորիս համար։

Անշուշտ արտահայտես Ս. Էջմիածինը նյութական կառուցվածք մըն է, նարտարապետական գեղեցիկ և յուրահատուկ ռեզով, որով հայ ժողովուրդը կպարծենա։ Սակայն դուր բոլորդ Մեզ հետ համաձայն եմ կկարծենք, եթե ըսենք, թե այս սուրբ հաստատության մեջ Մենք կտեսնենք ավելին, շատ ավելին քան իր նյութական կերպարը։ Այստեղ Մենք կտեսնենք անտեսանելի, կտեսնենք պայծառ լույսը անիմանալի, որ մեր ժողովուրդի հոգիին առաջնորդը կհանդիսանա ահա տասնվեց դարերն ի վեր։ Օտար մը,

եթե նարտարապետությունն հասկցող է, պիտի հիանա այս Տաճարին վրա, բայց պիտի չզգա ու պիտի չտեսնե այն, ինչ որ մեր ժողովուրդը կտեսնե հազարամյա այս ֆաբրուն մեջ։

Ամեն ազգ սրբություն մը ունի իրեն պատվանդան իր հոգեկան կյանքի։ Մենք համոզված ենք, որ իրենց սրբություններն ուրացող ժողովուրդները կկորսվին։ Մարդը, իրեն այդպիսին, բարոյական-ոգեկան իրականություն մըն է։ Պետք է սուրվիճեմ հասկնալ այս նշմարտությունը, որ կսավառնի համայն մարդկության պատմության և ստեղծագործական նախապահին վրա։ Մենք բարեբախտաբար ունինք այդպիսի մեծ սրբություն մը. Փրկչի Խման տեսիլով ծնունդ առած Ս. Էջմիածինն է այդ։ Մենք մեզ բախտավոր պետք է զգանք իրեն նկեղեցի և ժողովուրդ, որ այդպիսի հոգեկան մեծ գանձ մը ունինք՝ իրեն հոգևոր և ազգային կյանքի հիմք։ Ահա այս մտածումները, այս ապրումները անգամ մը ևս մարմին առին, թո՛ւրք առին մեր սրտերեն այս մեկ ժամվան ընթացքին։

Շնորհակալ ենք Մեր անձին ուղղված բարի խոսքերուն համար։ Հույս ունինք, որ Մեր գործակիցներու հետ միակամ, մեր ուժերը պիտի կրկնապատկենք և պիտի շարունակենք հոգևոր շինության մեր գործը՝ ի փառս Աստուծո և ի մխիթարություն մեր հավատավոր ժողովուրդին։

Թող Աստված պահե և պահպանե հավիտյան խաղաղության և ծաղկման մեջ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը, մեր Հոգևոր ձեմարանը, պաշտոնեությունն ու սաները։

«Օրհնեալ եղերոք ի Տեառնէ և ի Մէնջ»։
Ամենք։

Վեհափառ Հայրապետի գահակալության շորրորդ տարեդարձին նվիրված դրական հանդեսը վերջացավ Վեհափառ Հայրապետի «Պահպանիչ»-ով և խմբովին հրգված Տերունական աղոթքով։

